

**Рецензія**  
**офіційного рецензента**  
**на дисертаційну роботу Метельської Анни Володимирівни**  
**«Особливості формування іміджу політичного лідера»,**  
**представленої на здобуття наукового ступеня**  
**доктора філософії за спеціальністю 052 – Політологія**

Актуальність теми дисертації. На основі вивчення поведінкових процесів у суспільстві, авторка дисертації приходить до висновку, що вплив ціннісного компонента залишається актуальним у формуванні іміджу політичного лідера. Вона визначає побудову образу українського політика як залежну від уявлень, очікувань і цінностей суспільства.

Аналізуючи сучасні концепції іміджу та різноманітні наукові підходи, авторка вбачає поняття "імідж" як міждисциплінарне. Вона пропонує розширене визначення іміджу політичного лідера як концептуального образу, що виступає ключовим активом на політичному ринку та відображає образ політичного діяча. Цей образ створений з метою емоційного та психологічного впливу на виборців, сприяючи популяризації та позиціюванню в електоральному полі, з очікуваним ефектом у поліпшенні сприйняття виборцями соціальної ролі політичного лідера.

Опираючись на електоральні дані, дисертантка підтверджує, що образи та сприйняття політиків суспільством прямо пов'язані з їх поглядами та цінностями. Таким чином, політичному технологу слід враховувати ціннісні переконання виборців для створення або коригування іміджу політичного лідера з метою досягнення основної мети - перемоги на виборах.

Дослідниця приділяє значну увагу стратегії іміджу політика, розглядаючи її як послідовний план впровадження різних дій і технологій для досягнення влади або подовження політичної кар'єри. Вона конкретизує фактори, що впливають на формування іміджу політичного

лідера, включаючи комунікаційні стратегії, публічну репутацію, спосіб взаємодії з виборцями та міжнародний контекст, роблячи дослідження більш об'єктивним та глибоким, сприяючи кращому розумінню впливу цього іміджу на політичні процеси та суспільство в цілому. Мета роботи полягає в аналізі досвіду створення політичного іміджу в Україні у зв'язку зі сучасними політичними технологіями та розкриттям його особливостей, що обумовлені еволюцією змін у культурно-ціннісних та політичних переконаннях громадян протягом електоральних циклів.

Наукова новизна отриманих результатів. У рамках дисертаційного дослідження було проведено аналіз специфіки іміджу як соціально-політичного явища, і цей аналіз базувався на міждисциплінарному підході. Цей підхід спрямовувався на інтеграцію концепцій і методів з політології, психології, медіа виробництва і соціології. Він сприяв глибокому розумінню процесів формування іміджу політичного лідера і розвитку нових підходів до аналізу і управління політичними іміджами в сучасному політичному середовищі. Досліджено також еволюцію іміджу від ранніх форм домодерної культури до його сучасних виявів у суспільстві.

Практичне значення одержаних результатів. У дисертаційній роботі була представлена авторська модель створення політичного іміджу, яка є ключовим аспектом передвиборчої кампанії. Також розроблено методичку та правила підготовки політиків до їх виступів, запропоновано різні типи іміджів для сучасних українських політиків, враховуючи політичну ситуацію в Україні. Дослідник визначив правила коригування зовнішнього іміджу політика, який є важливою частиною їх загального образу, і сформулював рекомендації щодо їх присутності в соціальних мережах.

Запропоновані рекомендації дослідника можуть бути використані при підготовці політиків до виборів або при зміні їх іміджу після виборів, і це може бути важливою підтримкою для політичних консультантів, політичних технологів і навіть самих політиків.



Репрезентативність результатів забезпечується завдяки детальному плануванню наукових досліджень з використанням комплексного підходу, застосуванню сучасних методик, проведенню достатньої кількості та тривалості спостережень, а також адекватній статистичній обробці отриманих результатів. Це дозволяє добре обґрунтувати положення та висновки дисертаційної роботи.

Відповідність дисертації профілю вченої ради. За змістом дисертаційна робота Метельської А. В. «Особливості формування іміджу політичного лідера», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії, повністю відповідає спеціальності 052- Політологія.

Аналіз змісту дисертації. Дисертаційна робота має типову структуру і складається зі вступу, трьох розділів (які поділяються на підрозділи), висновків і списку використаних джерел, кількість яких становить 248 позицій. Загальний обсяг дисертації складає 247 сторінок, при цьому основна частина роботи становить 228 сторінок.

У вступі розглянуті важливі аспекти дослідження, такі як його актуальність, взаємозв'язок з науковими програмами, планами та темами. Також висвітлені мета і завдання досліджень, використані методи, наукова новизна отриманих результатів, їхній практичний вигляд, а також інформація про апробацію та публікації результатів дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження іміджу політичного лідера». У першому розділі дисертації детально проаналізовано політологічну природу іміджу політичного лідера держави. Здійснено огляд та систематизацію наукових досліджень, розкрито основні аспекти іміджу лідера, його роль і особливості в політичній системі України. В рамках аналізу визначено фактори та засоби формування іміджу кандидата, що є ключовою медійною складовою успішного формування суспільної думки.

Автор пропонує власне визначення іміджу політичного лідера, враховуючи тлумачення таких понять, як "імідж", "політичний імідж", "імідж політичного лідера". Зазначено, що політологічно імідж політичного лідера розглядається як сукупність особистісних характеристик кандидата та медійних засобів, формованих у процесі взаємодії з суспільно-політичними групами.

Основний акцент роботи робиться на реалізації іміджу в політичній системі України. Зазначено, що важливо мати чітку медійну стратегію для корекції іміджу кандидата, використовуючи як вербальну, так і невербальну комунікацію. Зокрема, виділено, що більше 70% інформації отримують від невербальних джерел, що робить медійне просування більш ефективним.

Загалом, розділ вражає своєю об'ємністю та ретельністю обробки матеріалу, хоча можливо варто більше акцентувати увагу на політичному іміджі, замість включення великої кількості матеріалу про загальний імідж. Робота, однак, вражає позитивно, особливо аналізом, присвяченим впливу ціннісних орієнтацій українського суспільства на імідж політичного лідера. Третій підрозділ, як зазначається, виглядає особливо обґрунтованим та виправданим в контексті дослідження.

Детально розглянуті складові іміджу політичного лідера, такі як суспільно-політичні групи, з якими взаємодіє кандидат, і врахування зовнішніх та внутрішніх чинників впливу. Визначено цілі формування іміджу політичного лідера, які полягають у створенні та підтримці медійного образу в суспільному просторі, а також у мінімізації можливостей маніпуляцій політичних опонентів через корекцію наявного образу, а не його підміну.

Розділ 2 «Імідж політичного лідера в розрізі президентської передвиборчої кампанії: міжнародний та український досвід».



У розділі дисертаційної роботи розглядається аналіз сучасних тенденцій та особливостей політичних кампаній в Україні та світі, а також оцінюється стан та ефективність створення та реалізації іміджу окремих політичних діячів. Це дозволяє визначити важливу роль невербальних комунікацій у формуванні та утриманні іміджу політичного лідера.

Розділ 3 «Стратегія формування іміджу політичного лідера в контексті президентської передвиборчої кампанії». У третьому розділі визначено пріоритети у формуванні іміджу кандидата на посаду президента України. Обґрунтовано необхідність розгляду кандидата як частини команди, спрямованої на підвищення соціальної підтримки у суспільстві та ефективнішої взаємодії з цільовими категоріями виборців.

Узагальнено й систематизовано підходи до організації та оптимізації побудови іміджу політичного лідера, а також результати наукових досліджень і експериментальних розробок у різних країнах світу. Розглянуто моделі створення іміджу через засоби невербальної комунікації та їхню імплементацію в Україні в умовах євроінтеграційних процесів.

Сформульовані у роботі положення і науково-методологічні рекомендації сприятимуть ефективному формуванню та реалізації іміджу політичного лідера. Практична реалізація цих пропозицій сприятиме підвищенню рівня політичної культури та забезпечить вищу якість представлених у виборчому змаганні кандидатів.

Висновки. У висновках викладено здобуті у дисертації найбільш важливі наукові та практичні результати, які висвітлюють успішне вирішення поставлених здобувачем наукових завдань.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових і фахових виданнях. У результаті проведення досліджень зазначено в дисертації 8 публікацій, включаючи 3 статті, що опубліковані в фахових виданнях, визнаних МОН України, 1 стаття у міжнародному

періодичному виданнях та 4 тези участі в науково-практичних конференціях.

Питання та зауваження до дисертації. Як вже зазначалося раніше, у першому розділі авторка докладно проаналізувала різні теоретико-методологічні підходи до розуміння понять "імідж". Однак важливо чітко сформулювати різницю у визначенні іміджу у європейському та американському поглядах у висновках до цього розділу, щоб визначити об'єкт дослідження.

У другому розділі, що стосується стратегій політичного іміджу, авторка розкриває стратегії крок за кроком та технології формування образу політичного лідера, зосереджуючись на нових технологіях таких як штучний інтелект. Розширення обговорення застосування штучного інтелекту в побудові та реалізації медіаплану третьому розділі було б логічним доповненням.

У третьому розділі дисертантка аналізує політичні технології П. Порошенка та В. Зеленського, а також Дж. Байдена та Д. Трампа. Проте важливо було б надати більш конкретний аналіз іміджевих помилок президентської кампанії П. Порошенка та Д. Трампа та їхніх політтехнологів, щоб визначити можливі шляхи репутаційної корекції ситуації.

Висновок. Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне сприйняття роботи, не зводять на ніч новизну та практичне значення. Вважаю, що дисертація А. В. Метельської "Особливості формування іміджу політичного лідера" є самостійною та завершеною науковою працею, яка містить численні нові, актуальні та достовірні результати, підтверджуючи її важливість для політології. Дисертація повністю відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. "Про затвердження Вимог до оформлення дисертації" (з наступними змінами) та "Порядку присудження ступеня доктора філософії



та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії", затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року. Авторка, Метельська А. В., заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 "Політологія".

Рецензент:

доктор соціологічних наук, професор,  
професор кафедри філософії, соціології та політології  
Державного торговельно-економічного університету

Наталія ШУСТ

